

Неки проблеми у раду пољопривредних стручњака

Рад пољопривредних стручњака у земљорадничким задругама и другим пољопривредним установама и њихови задаци на унапређењу пољопривреде, био је главни предмет дискусије на многим савјетовањима, мада се по овим питањима ни до данас није постигло много. Често се чују разговори шта треба да ради пољопривредни стручњак и какви су његови задаци на унапређењу пољопривреде на терену. Код буџетских пољопривредних установа ово питање је боље ријешено, с обзиром да те установе имају одређеније задатке и смјернице рада, док код земљорадничких задруга теже стоји по овом питању. На терену бившег среза бјелопољског, а у оквиру садашњег Пословног савеза има девет земљорадничких задруга, од којих три немају пољопривредног стручњака. Поједини управни одбори задруга су нерадо примали пољопривредне стручњаке, изговарајући се да им нијесу потребни и да њихове плате чине терет за задругу, те је ово био узрок да су многи пошли за друге Републике. Међутим, и тамо гдје постоје пољопривредни стручњаци код задруга, њихов садржај рада није дефинитивно одређен. Према мишљењу појединаца, пољопривредни стручњак треба да иде из села у село и да на тај начин нуди произвођачима своју стручну помоћ.

Пољопривредни техничар земљорадничке задруге из Поткрајаца који је прије извјесног времена напустио ту задругу, жалио се на једном савјетовању у Бијелом Пољу да је један члан управног одбора те задруге, иначе просвјетни радник, захтијевао од њега да му пође кући и да му очисти воћњак, наглашавајући да му је и то задатак. Ако је овај мислио да пољопривредни техничар треба да пође његовој кући и да му практично пакаже како се чисти и резежује воћњак, онда се то не би дало критиковати, мада и он као учитељ на селу треба да зна те најосновније ствари из пољопривреде, али ако се ради о томе да пољоприв-

редни техничар треба да му сам ореже и очисти воћњак, онда је то погрешан и потцјењивачки однос према овој струци и једном младом човјеку који је дошао из клупе и који се можда није довољно снашао у преношењу свога знања и рада на селу.

Досадашњи начин награђивања пољопривредних стручњака у земљорадничким задругама утицао је негативно на рад и залагање истих, јер су доста велике разлике у платама: док поједини имају минималну Уредбом ограничену плату 10—12 хиљада, рачунајући ту и допунску плату, дотле се појединима крећу плате од 15—20 хиљада, што зависи како су дотични управни одбори схватили значај и потребу за пољопривредним кадром. Посебно је питање односа управника и других лица у задрузи према пољопривредном стручњаку. Било је раније случајева да су пољопривредни стручњаци више радили у канцеларији, на откупу и другим пословима ван пољопривреде, не наилазећи на довољно разумијевање у спровођењу појединих мјера у пољопривреди, мада је то питање сада боље ријешено наравно у корист пољопривреде и рада на селу. На једном недавно одржаном савјетовању у Бијелом Пољу по питањима унапређења пољопривреде, коме су присуствовали скоро сви одговорни руководиоци на терену, један управник земљорадничке задруге нагласио је у дискусији, да је унапређење пољопривреде на његовом терену препустио пољопривредном техничару и да му се у те послове уопште не мијеша, другим ријечима „дао му одријешене руке“. Да ли је ово довољно правилно да се једном човјеку без довољно средстава и помоћи препусти унапређење пољопривреде? Свакако да није. Пољопривредном стручњаку у раду на унапређењу пољопривреде на селу треба да помажу сви у задрузи, а управник задруге треба да је иницијатор овога посла и једино на тај начин ови могу да одиграју своју улогу.

Посебно питање претстављају средства која стоје задрузи на расположењу за ове сврхе. За потребе откупа пољопривредних производа задруге користе добре кредите код народне банке, док осталих средстава за демонстративне огледе, за набавку најнужнијег прибора и алата нема, што свакако не би изискивало много новчаних средстава. Често се дешава да пољопривредни стручњак пође на терен без икаквих очигледних средстава и прибора, па није чудо ако наиђе на неразумијевање код произвођача који воле да виде нешто практично и убједљиво. Узалуд ће говорити о лисним и штитастим вашима на воћки ако није донио лупу за увеличавање да их воћар види добро, ако није донио средство да покаже како се практично уништавају те биљне штеточине. Он не може говорити о чишћењу и орезивању круне код воћака, ако није донио тестерицу и маказе, о калемљењу без калемарског ножа и сл. Било је случајева да су поједине задруге набављале извјесну количину овог прибора и алата, али се то није довољно чувало те се одустало од тих услуга пољопривредним

произвођачима, што је имало негативних посљедица приликом извођења појединих акција из области воћарства.

Земљорадничке задруге до сада нијесу имале своје економије, а и оне које их имају обично су мале, од свега неколико хектара земље, већином створене од колониистичких имања раштрканих и удаљених једно од другог по неколико километара, што онемогућава благовремену обраду и чување производа на њима. Посебно је питање то што су та имања слабог квалитета, неограђена и изложена свакодневnoj похари на селу. Пољопривредни стручњак у задрузи која нема своју економију нема гдје да примени своје стручно знање, нема објекта за извођење појединих демонстративних огледа из области пољопривреде.

Поред ових објективних потешкоћа у раду на унапређењу пољопривреде било је и случајева неодговорности код појединих пољопривредних стручњака, као што је то био случај код формирања и одржавања пољопривредних течајева гдје је од десетак формираних течајева завршио рад свега половина. Приликом спровођења појединих акција на уништавању појединих биљних болести и штеточина, пољопривредни стручњаци задруга се нијесу ту довољно заузели, рачунајући да је то искључиво задатак стручњака за заштиту биља. Овакав примјер недовољног залагања запаканца на терену села Чеоче, Лепенац и Жари.

Да би се отклонили ови и слични недостаци у пољопривреди, нужно би било предузети следеће мјере:

У садашњим условима развитка пољопривреде и социјалистичких односа на селу, нужно је да свака земљорадничка задруга има свог стручњака, агронома или пољопривредног техничара. Да би он могао одговорити своме позиву треба обезбиједити потребна средства за његов рад, а у првом реду гдје постоје добри услови формирати и проширити постојеће економије. Ово би се могло учинити продајом колониистичких имања и стварањем новчаних средстава из других извора. Ове економије, поред тога што би се на њима гајиле поједине културе које се могу добро реализовати на тржишту, служиле би и као објекат за извођење појединих мјера и демонстративних огледа из области пољопривреде, тако да се не би могло говорити да пољопривредни стручњак нема посла јер би његово мјесто било баш ту, на њиви, ливади и воћњаку. Рад стручњака не би се свео искључиво на економију, путем разних секција и удружења може да окупља најнапредније произвођаче и да на њиховим имањима изводи поједине огледе, што би позитивно утицало и на остале пољопривреднике, јер наш произвођач прима новитете ако у њима стварно види нешто корисно и практично. За ову сврху демонстративних огледа на селу није потребно улагати нека већа новчана средства као што је то био случај раније, нарочито у заштити биља гдје су вршена бесплатно прскања и сл. Ту су потребна мања средства, нешто око 40—50 хиљада динара, а гдје су услови за то

слаби, може и са мање проћи. Ова средства служила би за набавку неколико гарнитура воћарских алатки, нешто мало вјештачких ђубрива и средстава за заштиту биља и др. Воћарски алат би се могао користити и давати на услугу произвођачима уз неку минималну наплату на име амортизације, како би се касније могао замијенити куповицом другог алата. Од средстава за заштиту биља довољно би било набавити по неколика килограма разних узорака и по једну малу пумпу за течност и прашиво. Деси се, на примјер, да дође произвођач и жали се да му је нешто напало воћку, купус, дукан и сл. У овом случају пољопривредни стручњак пође на лице мјеста, носећи са собом средство и пакаже му практично како се уништава дотична штеточина, а овај последије нека се сам брине о куповици средстава за заштиту биља, о радној снази и другом.

Поред тога, пољопривредни стручњак задруге имао би и друге задатке на терену по појединим гранама производње, као на примјер:

У воћарству: помоћ око планирања, засађивања и подизања нових засада, спровођење појединих агро-техничких мера као што су окопавање, ђубрење, орезивање, механичко чишћење и прскање.

У ратарству: пружање помоћи произвођачима да се изврши благовремено сјетва избор сората, рејонизација култура, спровођење зимског дубоког орања, заоравање стрњике, дезинфекција и тријерисање сјемена, њега усјева и др.

У сточарству: учити произвођаче правилној њези и исхрани стоке, спремању и чувању ђубрета, изради сеоских ђубришта од цемента или иловаче, одређивање времена косидбе и сушења сијена, укрштању и оплемењивању стоке, вођењу матичног књиговодства за поједина продуктивна грла и другим пословима у вези унапређења сточарства.

По питању пољопривредног просвјетивања пољопривредни стручњак на терену имао би посла око организовања и одржавања пољопривредних тецајева и семинара из појединих грана, стварања појединих секција и удружења напредних пољопривредника, вођења бриге о претплати на поједине стручне књиге и часописе, упознавања произвођача са прописима из ове области као и других послова везаних за пољопривреду.

Пољопривредна евиденција је један од важних чинилаца за успјешан рад на терену. Запажено је да многе земљорадничке задруге немају никакве евиденције о броју воћних стабала на свом терену, о површини и распрострањености појединих култура по врстама и површини, о броју стоке и слично. Овакво стање запажено је и приликом овогодишње процјене усјева. Користећи разне пописе које изводи ститистичка служба на терену, задруга треба да створи своју евиденцију, што би у многоме олакшало рад како саме задруге, тако и стручњацима који обилазе задруге у вези са пољопривредом.

Такође је важно питање и вођење дневника рада из кога се може видјети шта је све у току године урађено, на којим пословима и колико. Овакав дневник рада служио би пољопривредном стручњаку као докуменат о његовом раду и задатању на послу, па би вјероватно нестала прича, која се понегдје чује, да пољопривредни стручњак слабо ради у задрузи.

Поред дневника рада пољопривредни стручњак треба да заведе и евиденцију датих савјета из пољопривреде из које би се видјело када је, коме и по ком питању дао савјет.

Награђивању пољопривредних стручњака треба обратити већу пажњу. Добро би било да се и у овој струци уведе неки систем променљивих плата које би зависиле од заузимања у раду и постигнутог успјеха, водећи опет рачуна да те разлике у платама не буду тако велике.

Рјешењем овог питања било би знатно више пољопривредног кадра, а тиме би се побољшала и пољопривредна производња.